GuyAI
מבית GOOL בגרויות

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ תשפ"ו, 2026
מספר השאלון: 34282
שם התלמיד/ה: _____

אזרחות

שאלון 34282 (אקסטרניים)

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה וחצי.
ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה:
בשאלון זה פרק אחד – (2×50) – 100 נקודות
ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
ד. הוראות מיוחדות: אין.
יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.
השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.
בהצלחה!

הנחיה מיוחדת למועד זה (על פי הודעת משרד החינוך): משך הבחינה: שעה וארבעים וחמש דקות. בבחינה זו אין שינויים בהנחיות; יש לענות על פי ההנחיות שבבחינה.

בהצלחה!

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

השאלות

השאלות

קראו את הקטע שלפניכם, וענו על שתיים מן השאלות 1–3.
ענו על שתיים מן השאלות 1–3 (לכל שאלה – 50 נקודות).
שימו לב: בחלק הראשון של כל שאלה (הצגת מושג) ענו על פי מה שלמדתם ולא על פי הקטע.
בחלק השני של השאלה ענו על פי הקטע.

1. עקרון שלטון העם

(50 נקודות)
(ראו בנספח: לא עוד שקלי וסילמן: תופעת ה"כלנתריזם" חייבת להסתיים)

הציגו את עקרון שלטון העם.

הסבירו על פי הקטע את טענת הכותב בנוגע לפגיעה במימוש עיקרון זה.

2. הצעת חוק פרטית

(50 נקודות)
(ראו בנספח: לא עוד שקלי וסילמן: תופעת ה"כלנתריזם" חייבת להסתיים)

הציגו את המושג הצעת חוק פרטית.

הסבירו כיצד המושג הצעת חוק פרטית בא לידי ביטוי בקטע.

3. אמצעי הפיקוח של הכנסת על הממשלה

(50 נקודות)
(ראו בנספח: לא עוד שקלי וסילמן: תופעת ה"כלנתריזם" חייבת להסתיים)

הציגו שני אמצעים לפיקוח של הכנסת על הממשלה.

הסבירו כיצד אחד האמצעים האלה בא לידי ביטוי בקטע.

נספח – הקטעים

לא עוד שקלי וסילמן: תופעת ה"כלנתריזם" חייבת להסתיים

הגיע הזמן להיפטר מאחת התופעות המכוערות ביותר בפוליטיקה, שבה חברי הכנסת פורשים מסיעתם ומצטרפים לסיעה אחרת בתמורה לקבלת מינויים פוליטיים או טובות הנאה אחרות.

תופעה זו הגיעה לשיאה לאחר הפלת ממשלת האחדות הלאומית במרץ 1990. הכנסת לא התפזרה; לא הוחלט על בחירות חדשות, אלא נעשו ניסיונות להקים ממשלה חדשה מקרב חברי הכנסת המכהנים. החל מאבק אינטנסיבי בין תנועת העבודה לתנועת הליכוד על הקמת הממשלה הבאה, ועד מהרה התברר שהתנועה שתצליח לתפוס את השלטון תהיה זו שתצליח לגייס עריקים רבים יותר ממפלגות אחרות. הפיתויים שהוצעו לעריקים הפוטנציאליים כבשו את שיטתנו הדמוקרטית. היינו ללעג בעיני העולם ואף בעיני עצמנו, והציבור הרחב זעם ודרש לשנות את שיטת הממשל.

חבר כנסת בישראל אינו נבחר בשל סגולותיו האישיות או השקפת עולמו. הוא נבחר בשל השתייכותו לרשימה מוגדרת, מעין נבחרת שהמפלגה מציעה לציבור. על עצם בחירתו הוא חייב בנאמנות הן למפלגתו המיוצגת בכנסת כסיעה הן לציבור הבוחרים שנתן את קולו למפלגה. המנדט אינו רכושו הפרטי של חבר הכנסת הנבחר. כאשר חבר הכנסת עובר למפלגה אחרת, למעשה הוא נוטל קולות של בוחרים שהצביעו עבור מפלגתו ומעבירם למפלגה אחרת, ובכך הוא מועל באמון הבוחרים ומעוות את תוצאות הבחירות.

בשנת 1990 הייתי חבר כנסת ופעלתי למיגור התופעה הפסולה באמצעות הצעת חוק שהגשתי. ליוויתי את חקיקת החוק עוד בהצבעה שקדמה לשלוש הקריאות במליאה. החוק קבע כי חבר כנסת שפרש מסיעתו ולא התפטר בעקבות זאת מן הכנסת, לא יוכל לכהן בתפקיד שר או סגן שר בזמן כהונתה של אותה כנסת. עוד קבע החוק, בראייה לעתיד, שאותו חבר כנסת לא יוכל להצטרף בבחירות הבאות לאחת מן הסיעות שהיו בכנסת שבה ביצע את המעבר. הדבר חשוב, שכן אחת התמורות שנהגו להעניק מפלגות למי שערק לשורותיהן הייתה שריון מקום ברשימת המפלגה בבחירות הבאות.

חברי הכנסת זכאים לבטא את השקפת עולמם הפוליטית, אך מנגד חבר כנסת מחויב לסיעתו. אם נואש מסיעתו, פתוחה לפניו הדרך לפרוש מן הכנסת, אך הוא אינו רשאי לנצל כרצונו את המנדט שקיבל מן הבוחרים במפלגתו. ואכן, סעיף 6א' לחוק יסוד הכנסת חיזק תפיסה זו וקבע כי הצבעה במליאת הכנסת שלא על פי עמדת הסיעה, בעניין תמיכה בממשלה או אי־אמון בה, לא תיחשב לפרישה מן הסיעה אם חבר הכנסת לא קיבל כל תמורה על הצבעה זו. כוונת המחוקק ברורה לחלוטין: חבר כנסת העורק מסיעתו או הגורם להפלת ממשלתו אינו יכול לקבל תמורה אישית בעבור החלפת נאמנות מפלגתית לאחר הבחירות. עיקרון זה נדרש גם כדי לשמור על יציבות הכנסת.

לקראת הבחירות הבאות רצוי מאוד שכל המתמודדים יבטיחו מראש, אפילו באמצעות תצהיר של כל מועמד, שלאחר שייבחר לא יפעל בניגוד לעמדת סיעתו או בניגוד לקואליציה באופן המערער את יציבות הקואליציה ומסלף את תוצאות הבחירות.

(מעובד על פי א' לין, "לא עוד שקלי וסילמן: תופעת ה"כלנתריזם" חייבת להסתיים", מעריב, 17/5/2026)

כל הבגרויות באזרחות עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/civics